

T. B.
3. 7. 1969

Açılış

Sayın dinleyiciler bu yayınıımızda " Memlekette işçi gösterileri ve politik durum " başlıklı yazımızı dinleyeceksiniz.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

3.7.969 A.

Memlekette işçi gösterileri ve politik durum

Geçenlerde Devlet İstatistik Genel Müdürlüğünün ve Ticaret Odalarının hayat pahalılığının artış hızı ile ilgili endeks ve rakamları yayınlandı. Bu rakamların hepsini burada saymaya imkân yok. Fakat bir kilo beyaz peynirin 12 lira, bir kilo koyun etinin 18 lira civarında olduğunu, söylemek ve fiyatların daha da yükselmekte devam edeceğini söylemek emekçi halkımızın içinde kıvrandığı bunalımı göstermeye yeter. Bu fiyatları geçenlerde tesbit edilen asgari ücretlerle karşılaştırdık mı memleketin içinde bulunduğu ekonomik ve politik bunalımın bütün azametiyle belirlediğini görürüz. memleket ölçüsünde Hükümetin/tespit ettiği asgari ücretler 19 ile 13 lira arasında değişiyor. Yani, bir işçi elde ettiği asgari ücretle 1 kilodan biraz fazla

koyun eti, bir kilo kadar da beyaz peynir satın alabilecektir. Bu demektir ki, ~~inşaatçıların~~ işçi gündeliklerinin gerçek satın alma gücü günden güne azalıyor. Ama gündeliklerin artışı bu kaybı hiç bir zaman karşılamıyor. Yine devlet İstatistik Genel Müdürlüğünün yayınladığı rakamlara göre son 5 yıl içinde hayat pahalılığı ~~M~~ % 212 artmış, buna karşılık gündeliklerde yükseliş ~~inşaatçıların~~ % 102 civarında....

Bir de çalışan yığının yanbaşında yine resmi rakamlara göre 9 milyonu bulan yarı ve tam işsizler ordusu var. Ya bunlar ne yapar ? Ya köy emekçileri. Bunların durumu şehir emekçilerinininkinden de berbatır. Çünkü yine Devlet Statistik Müdürlüğünün rakamlarına göre, köy emekçilerinin satın aldığı tüketim maddeleri fiyatlarında % 36 yükselme olmuştur. Ve buna karşılık toprak ürünlerini toptancılara

satış fiyatlarında hiçbir yükselme kaydedilmemiştir. Bu durumda her yıl 9 milyar civarında devlet kredisini cebine indiren büyük toprak ve çiftlik beyleri hiç te rahatsız değil. Bu zümre, gerek tahılını gerek tütün, fındık ve narenciye ve pamuğunu Tekel ve Ofisin baş fiyatlarıyla satın, devlet kredilerini de cepledikten sonra milyona milyon katabiliyor. Ama bu im kanlardan büyük ölçüde yoksun orta ve küçük köylü için Demirel idaresinin iktidarı sırasında elde ettiği gelir değişmemiş, yalnız satın aldığı mallar için ^{% 36} ~~milyon~~ fazla para ödemek zorunda kalmıştır.

~~Köy ilişkilerindeki bu durum emeğinden başka ~~milyon~~ gelir kaynağı bulunmayan ve ortaçağ toprak köleliği şartlarını andıran, ekonomik, politik koşullar içinde yaşayan marabacı, yarıcı, kiracı gibi~~

Bu konuda daha gerçekçi olmak , rakamları daha açık bir şekilde dile getirebilmek için, tarım ürünlerine zaman zaman zamlar yapıldığını kabul etmek gerekmektedir. Fakat bu zamlar mesela şehirlerde ekmek ve unlu maddelerin fiyatlarında şehir emekçileri aleyhinde fiyat yükselmeleri, bir yandan da büyük stoklara sahip çiftlik- toprak beylerine tahıl spekülâtörlerine büyük vurgunlar sağlamaktan başka sonuç vermemiştir. Orta ve küçük köylüler, ve genellikle köy emekçileri içinde bulundukları enflasyon mekanizmasında , bir elle elde ettiklerinin bir kaç mislini kaybetmiş ve eskisinden daha da berbat bir duruma düşmüşlerdir.

Köy ilişkilerindeki bu durum, emeğinden başka bir gelir kaynağı bulunmayan ve orta çağ toprak köleliği şartlarını andıran, ekonomik

politik koşullar içinde yaşayan marabacı, yarıcı , kiracı gibi köy emekçileri üzerindeki toprak beyleri, ağa-şeyh, derebeyi ve aşiret reisi baskısını daha da kuvvetlendirmekle ~~amman~~ sonuçlanmıştır. İşbirlikçi iktidarın, yani Demirel hükümetinin genel seçimler arifesinde aradığı da esasen budur.

Köy ve şehir emekçilerinin içinde bulunduğu bu ekonomik-politik kıskaç, parlamentoda çoğunluğu elde tutan AP başlarının meclislerden emekçi halk yararına hiçbir kanun çıkarmaması, emekçi halkın, hakkını, protesto mitingleri, yürüş ve ~~toplantılarla arama-~~ toplantılarla aramaya zorlamıştır.

Geçen ay içinde yurdun değişik bölgelerinde , mesela Eskişehir, Diyarbakır, İzmitte sendikaların işçi protesto mitingleri tertiplemesinin esas sebebi buydu. Tabii, bazı sarı sendikacılar bu protesto-

ları yalnız emeklilik kanununun çıkmamasına bağlamak istiyorlardı. Tabii emekçi yığınları, insani bir emeklilik kanunu çıkarılmasını istiyorlar, fakat sorun ve savaşları ne bu kanunla başlıyor, ne de bu kanunla bitecektir. Bu bakımdan sendikaların yurt ölçüsünde ve Demirel hükümetine karşı tertipledikleri protesto mitinglerinin esas gayesi, emekçi yığınlarını enflasyon çemberinden kurtarmak, sömürüyü geriletmek, ve emeğin hakkını patron ve idarecilerin elinden kademeli de olsa kurtarmaktı. Hatta, bu perspektifi biraz daha ileri alarak diyebiliriz ki, emperyalist sömürünün son bulmasına ve ulusal bir idarenin kurulmasına kadar uzanabiliyordu. Esasen bu işçi gösterilerinin bu perspektifleridir ki, bütün yurtsever güçlerin destek ve sempatisini sağlamıştır.

Yurtsever gençlik, yurtsever basın ve aydın çevreleri ve en başta legal sosyalist hareketin temsilcisi Türkiye İşçi Partisi, bütün devrimci sendikalar, Türkiye Komünist Partisi bu gösterileri var güçleriyle desteklemişlerdir.

Nevarki, hareketi organize eder gibi görünen Türk-iş idare kuruluunda ~~hiçbir~~ tek bir hedef etrafında değişik akımlar vardı. Tek hedef sendikaların desteklediği bu mitingleri engellemekti. Değişik akımlarsa AP başlarına bağlı sendikacıların gösteriyi doğrudan doğruya engellemek genel sekreter Halil Tunç gurubunun da dolaylı ~~muhbir~~ ve daha elastiki bir taktikle hareketi iktidarın resmi görüşüne bağlamak şeklinde ~~ma~~ ~~himmisinden~~ görünen belirtilerdi. Nasilki Halil Tunç ve arkadaşları işçi protesto gösterilerini başta destekler bir tavır takındılar . Çünkü hareket alttan geliyor, işçi sınıfı sabırsızlanıyor, şehir emekçi-

isteklerini
lerinin ~~hakhammm~~ anayasanın sağladığı gösteri ve ~~münferid~~ yürüyüş
haklarıyla sağlama kararlarını , Orman vve Tarım İşçileri Federasyonu
gibi geniş köy emekçi yığınlarını temsil eden bir sendika da destekli-
yordu. Türk-İş genel sekreteri Halil Tunç, işçi sınıfından gelen bu
geniş protesto hareketini istediği gibi kanalize edebilmek için ona
tarafdar göründü, ~~namus~~ Tunçun bir yandan Türk-İş idare kurulundaki
AP li sendikacılarla bir yandan da çalışma bekanı Tokerle polemige gi-
rişmesi, tertiplenen mizansenin icaplarındandı. Nasıl ki, sonunda pro-
testo hareketleri genişle^{vip}~~meye~~, ve yurt yüzeyini ~~kapsamayan~~ kapsayacak
bir gelişme gösterdiği bir anda, Türk-İş yönetim kurulunun oybirliğiyle
aldığı bir kararla durduruldu. Halil Tunç ve arkadaşlarının da öylediği
bu karara göre, Türk-İş yönetim kurulu parti başkanlarına , Meclis

ve Senato başkanlarına başvurup, seçimlerden önce Meclis ve Senato-
nun toplanmasını ^{işçi} ve emeklilik kanunu tasarısının kanunlaşmasını sağ-
lanarak ~~kanunlaşmasını~~ lamak için teşebbüse geçilecektir. Böylece Türk-iş yönetim
kurulundaki AP li ve Demiryol-Tunç taraftarı sarı sendikacılar, işçi
sınıfının savaşını bir daha büyük sermaye gurupları yararına çıkma-
sokmuş ve baltalamışlardır. Neden ? Çünkü Meclis ve Senatoda çoğun-
luğu elde tutan Demirelciler muhalefetin, bir yandan eğitim reformu
bir yandan da işçi -emeklilik tasarılarını kanunlaştırmak için sağla-
dıkları olağanüstü toplantı , sarı sendikacıların bugün başvurdukları
Demirel yönetimi tarafından resmen torpillermişti. Durum böyleyken bir
daha bu gibi politikacılara sığınmak ve meclislerin toplantısını iste-
mek, köy ve şehir emekçilerinin elbirliğiyle tertipledikleri bir hak

arama savaşını, işbirlikçi iktidarın , işçi düşmanı politikasına bağ-
lamak , yani sarı sendikacılığın dikâlesidir.

Iktidar çevrelerinin ve bu çevrelere dolaylı dolaysız bir şekilde
bağlı sarı sendikacıların, emperyalizm ajanlarının işçi sınıfına karşı
inatla yürüttükleri taktiklerden biri de, işçi sınıfını kendi öz polit-
tik örgütlerinden, sonra da öteki demokratik güçlerden izole etmektir.
Bu taktiği yukarda anlattığımız son olaylarda bir daha apaçık gördük.
Bu bakımdan işçi sınıfının öz örgütlerine/^{düşen ödev,} bu taktiği göğüslemek ve sa-
rı sendikacılığın ihanetine uğramış hareketi hedeflerine ulaştırmak
üzere devam ettirmektedir. Parlametoda çoğunluğu elde tutan Demirel
gurubu Senato ve Meclisi toplantıya çağırmayacaktır. Bundan ötürü sa-
vaş Parlameto dışında verilecektir. Bu savaşı da kaldığı yerden sosya-

list ekim , sosyalist ekimin legal teşkilatı devrimci sendikalar, devrimci yurtseverler, öğrenci ve aydın teşkilatları sonuçlandırmak niteliğini taşımaktadırlar.

Eğer bu savaş kaldığı yerden yürütülmezse, işçi sınıfına yeni darbeler indirilecektir. Son gelen haberlere göre, hükümet işçi sınıfının özbeöz malı sosyal sigortahardan tahvil karşılığı bir milyar lira almaya hazırlanmaktadır. Yani, sigortalar fonunun yarısı böylece işçi düşmanı iktidarın politikasını yürütmesine harcanacaktır.

~~Savaşın sona ermesi halinde~~

Savaşın parlamento dışında , ama parlamento için yapılacak seçimler alanında da devam etmesi gerekiyor. Esasen işçi gösterilerinin durdurulmasının sebeplerinden biri de genel seçimler arifesinde işbirlikçi iktidarın fazla demaske olmasını önlemektir. Bu bakımdan sosya-

list akım ve öteki yurtseverler, gösteri ve mitingleri kaldıkları yer-
de^m devam ettirmekle seçim kampanyasını da yürütmüş olacaklar, aynı
zamanda işçi sınıfının haklarına saldırıları önleyeceklerdir. Çünkü
bugün durmak, düşmek anlamı^m gelmektedir.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA KURUMU

Kapanıs

Sayın dinleyiciler, yayınıımız burada bitti. 7 ağustos perşembe günü aynı saatte tekrar buluşmak üzere hoşça kalın.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI